

• PÁLYÁZATOK

A MAGYAR IPARMŰVÉSZEK 1935. ÉVI CÍMLAP PÁLYÁZATÁNAK EREDMÉNYE. 1934. évi december 19-én tartotta meg a bírálóbizottság a Magyar Iparművészet címlappályázatának zsűrijét s bizvást elmondhatjuk, hogy az eredmény igen kiváló volt. Hatvankilenc pályázó összesen 101 pályatervet küldött be, s ezek legnagyobb része igen jól oldotta meg a feladatot, úgyhogy a bírálóbizottság munkája nem volt könnyű. A társulat bírálóbizottsága azonban a leglelküsemrebben látta el feladatát s döntését alábbiakban közöljük.

A három, egyenkint 100 pengős díjat Antal Tibor „Dunagyöngye“, Tancsik Mihály „Tamás J.“ és Véghe Gusztáv „Péterke“ jellegű tervei nyerték el. Kivitelre Tancsik Mihály „Tamás J.“ jellegű terve került s folyóiratunk mostani számát már az ő művészi címlapja díszíti.

A magyar grafika színvonalának emelkedéséről, grafikusaink kitűnő, artisztikus megérzéseiktől áthatott munkájáról tesz tanuságot ez a pályázat, amelynek eredménye a Magyar Iparművészetnek egy művészi kvalitású címlapot juttatott.

A MAGYAROS BLÜZHÍMZÉSMINTA-PÁLYÁZAT EREDMÉNYE. Január hó 31-én ült össze a társulat bírálóbizottsága — mely ez alkalommal szakemberekkel egészítette ki magát — Helbing Ferenc m. kir. kormányfőtanácsos, az Orsz. Magy. Kir. Iparművészeti Iskola igazgatójának elnökletével, hogy a Fonal és Hímzőipar Rt. felkérésére kiírt magyaros blüzhízminta pályázatára beérkezett műveket elbírálja.

Örömmel állapította meg a bírálóbizottság, hogy 89 pályázótól összesen 248 pályamunka érkezett be s ezek nivója már eleve is biztosítja a pályázat jó eredményét.

A bírálóbizottság a 150 pengős I. díjat Erchegyi Irén „Kati“ jellegű terve, a két, egyenként 100 pengős II. díjat ifj. Richter Aladárné „Írásos“, Fries Erzsébet „Réka“ jellegű tervei, a három, egyenként 50 pengős III. díjat pedig Karácsonyi Irén „Holnap“, Grósz Imre „Tulipán“ és ifj. Richter Aladárné „Hímzés“ jellegű pályatervének ítélte oda. Dícséretben részesítette ezenkívül a bírálóbizottság a „Lobogós“, „Kati II.“, „Virágos tavasz“, „Kökösésin“ és „Réka II.“ jellegű pályatervet. A Fonal és Hímzőipar Rt. igazgatósága ezenkívül több tervet meg is vásárolt.

A beküldött pályamunkákat öt napra az Iparművészeti Múzeum 50. sz. termében állította ki a társulat a nagyközönség számára.

PÁLYÁZAT EXLIBRISRE. A nemzetközi exlibrisegyesület ez év május havában kiállítást rendez, amelyre a magyar exlibris-művészeket is meghívta. A legjobb réz-, vagy acélmetszet, a legjobb karc, fametszet és a legjobb könyvnyomat 15—15 dollárral lesz jutalmazva. Azonkívül számos elismerő oklevelet is osztanak ki.

Egy művész legfeljebb 25 lappal szerepelhet. Beküldhető bármikor készült könyvjegye, de a díjazásban csak az 1934—35. évben készültek vehetnek részt. A kiállított exlibrisek a Nemzetközi Egyesület gyűjteményébe kerülnek. A Magyar Exlibrisgyűjtők és Grafikabarátok Egyesülete felkéri mindazon művészeket, akik ezen a kiállításon részt óhajtanak venni, hogy könyvjegyeiket 2 példányban legkésőbb ez év március hó 15-i g, felragasztás nélkül, elől a művész aláírásával, dr. Arady Kálmán ü. v. alelnök címére (Budapest, IX. Kinizsi u. 10.) beküldeni szíveskedjenek. Külön lapon megadandó a művész neve, az egyes lapok előállítási módja és esztendeje.

A NEMZETKÖZI VÁSÁR ÚJÁÉPÍTÉSE. A Nemzetközi Vásárok számára, amint az ismeretes, a félszázéves Ipaesarnok mögött már épült egy kisebb modern kiállítócsarnok. De a két épület már felét sem tudja befogadni a kiállítóknak. Évről-évre pótpavilonokat és szabad standokat kell tehát állítani, melyeknek stílusbeli zavarossága ellen sok kifogás hangzott el. Ezen a bajon akar segíteni a kamara, mikor alapos előkészítés után oly egységes tervek benyújtására szólította fel építészeinket, melyek a kis kiállító városnak bizonyos harmóniát, nyugodt áttekinthetést és könnyű közlekedést biztosítanak. Legjobb építészeink nagy számmal vettek részt a pályázaton, mely nemrég dőlt el. A dr. Kotsis Iván műegyetemi tanár elnöke alatt álló zsűri a beérkezett 47 pályamű közül különösen 15 pályaműről állapította meg, hogy magas nívón mozognak. Az első 2000 pengős díjat azonban négy darab, egyenként 500 pengős pályamű közt osztotta meg, mivel az évről-évre változó helyzetkép és egyes kiállítók különleges érdekei amúgy sem tennék lehetővé egy végleges vásárváros megvalósítását. E négy első díjas kategóriában a bírálóbizottság a következő sorrendben adta ki a díjakat: 1. Györgyi Dénes, 2. Molnár Farkas, Fischer József és Breuer Marcell közös terve, 3. Preisich Gábor, Vadász Mihály és Medgyes László közös terve, 4. Várallyai Sándor és ifj. Lechner Jenő közös terve. Ezenkívül még egész sereg építész kapott díjakat és részesült elismerésben.

• SZAKIRODALOM •

NORVÉG KÖNYV A MAGYAR FAMETSZETRŐL. Karl Rosner. Ungarske Kunstnertresnitt. Kirste. Oslo. Csendes műhelyének magányában ül a művész a fadúc fölé hajolva. Éles vésőjével formát ad elképzelésének és álmainak. Szűkös eszközökre van kényszerítve, mert csak a fekete és fehér kölcsönös ellenhatásaival kell kifejeznie mindazt, amit mondani akar. Ha megformálta a kemény fadúcot, egy levonatot készít finom rostú, nemes, puha papirosra, hogy megláthassa és mérlegelhesse munkájának hatását.

A hajlékony, könnyű és vékony papírlap, amelyre a művész ráörögzítette tovatűnő álmait, — könnyen

elszáll távoli országokba, mint a szelek szárnyán a virágnak egy szirma.

Így került könnyen és aránylag gyorsan a németországi és németalföldi „Einblattdruck“, a „Neujahrswunsch“ távoleső országok földjére. Így jutott el a német fametszet a régi kocsiposta idejében külföldre. Az első japán fametszetek, — mint mondják, — iparcikkek csomagolópapirosaként jutottak el Európába. A kép, a szobor nehezen volt szállítható, sok gondos óvatosságot és anyagi áldozatot kívánt, — de a grafika, a könnyű finom papír olyan, mint a lepke szárnya és ha eleresztjük, maga száll oda, ahol megértőre és a formanyelvét kedvelő műbarátra talál.

Így jutott el a magyar grafikai művészet sok fiatal hajtása a hideg északi földrészre. Oslóban, egy több mint 300 lapot felölelő kiállítás keretében a magyar grafikusok bemutatták műveiknek legjavát.

A külföldi műbarát és kiadó főleg a fametszet iránt mutat sok érdeklődést és örömmel látjuk ennek a műfajnak friss újjászületését oly hosszú tetszhalál után. Mint mindenütt, úgy hazánkban is a művészet legjobbjai nyúltak a vésőhöz és a régi nyomokat elhagyva, — új, friss erőt, új formákat hoztak ki a fa anyagából.

Rosner Károly, a jeles és finom érzésű műbíráló érdeme, hogy a magyar képzőművészeti munkák részére mindig meg tudja találni a külföldi barátokat. Rosner nagy buzgalommal, dícséretreméltó kitartással és igaz rajongással dolgozik azon, hogy a külföldön ismertesse a magyar képzőművészetet. Finom érzéssel és sok tudással válogatja össze a képanyagot és amit a maga tollából ad hozzá kísérő sorokként, az mindig találó ítélet. Mindig inkább azt az elvet vallja, hogy a mű beszéljen önmagáért, amit még hozzáfűz, az a néhány szó, az nemes és tartózkodó. Rosnernek köszönhetjük, hogy több neves, művészi folyóirat Németországban, Svédországban és Angliában több figyelmet fordít a magyar képzőművészetre és egy-egy külön számot juttatott ennek ismertetésére.

Most előttünk fekszik Rosner műve, a Kirste könyvkiadónál Oslóban megjelent nagy folió-kötet: „A magyar fametszet a huszadik században.“ A mű papirosa, typografiája és a dűcök nyomása oly tökéletes, hogy mindegyik a kiadó, aki egyszerűsmind nyomtató is, méltán büszke lehet. A 168 fametszetet kivétel nélkül az eredeti dűcokről nyomták és — ami az ilyen terjedelmes műnél ritkaság — minden egyes dűc nyomata kifogástalan. Kirste, úgy látszik, oly szakavatottsággal és oly odaadással dolgozik, mint hazánkban Kner Imre Gyomán. A metszetek elhelyezésére, a csoportosításra és rendezésre Rosner fordított sok gondot és ezt a feladatát finom ízléssel és helyes mérlegeléssel oldotta meg.

Nem dicsérhető eléggé a norvég kiadó áldozatkészsége, aki felismerően a magyar művészek alkotásainak eredetiségét és értékét, szívesen vállalta a mű kiadását, noha nem tudta, mily anyagi eredményt fog hozni ez részére. Aki jót és érdekeset nyújt, az mindig megtalálja munkájának gyümölcsét is.

Most ott fekszik Rosner műve az oslói könyvkiakatokban, az oslói múzeum könyvtárában és sok norvég műbarátnál. Ez a terjedelmes szép mű Rosner önzetlen munkássága és az ügy iránt való nagy rajongása nélkül nem született volna meg.

A magyar művészek művei így eljutottak a távoli északi országokba és így új megértő barátokat tudtak szerezni hazánknak.

Érdemes volna Rosner művét a teljes forma megtartásával, angol szöveggel itt nálunk megjelentetni, mert ez jobb szószólója lenne a magyar kultúrának, mint sok egyéb.

CONRAD GYULA

HEKLER ANTAL: A MAGYAR MŰVÉSZET TÖRTÉNETE. („Magyar Könyvbarátok“) Kir. Magyar Egyetemi Nyomda. Budapest, 1934, 150 kép, 238 oldal, ára 10 P.

Hekler Antal egyetemi professzornak a közelmúltban megjelent művészettörténeti művei már ismert értékűek a magyar közönség előtt. „Az antik művészet“, „A középkor s a renaissance művészet“, „Az újkor művészet“ című kötetek az egyetemes művészettörténetben nyújtanak összefoglaló tájékoztatást. Ennek a sorozatnak záróköve a most megjelent **M a g y a r M ű v é s z e t T ö r t é n e t e** című kötet, mely a honfoglalástól kezdve napjainkig, a legújabb kutatások eredményeit is figyelembe véve, tárgyalja a magyar földben gyökerező alkotó erők nagyszerű megnyilatkozását; hazai művészetünk történetét. Mint az előző köteteket, a Magyar Művészettörténetet is egyedülálló jellegűvé teszi az ismertetés szempontjainak újszerűsége.

Nem könnyű dolog letérni a már kitaposott, kényelmesen járható ösvényekről, mégis elengedhetetlen — mint Hekler új könyvének tanúsága bizonyítja —, mert a magyar művészettörténet modern feldolgozása megkívánja a merőben újszerű szempontok figyelembevételét.

Ez az úttörő feldolgozás óriási munkát igényelt, ami megmutatkozik a könyv pompás illusztrációk anyagában is.

Az újszerű szempontok jogosultságát bizonyító, eddig ismeretlen emléanyag gazdag sorozata már a középkor és a renaissance tárgyalásánál is meglepő. A kassai kálvária Mária-szobra és a zala-szentgróti Madonna-szobor s az architektonikus emlékek kiemelkedő példái e sornak, de igazi káprázatos gazdagságát a külső és belső kvalitásokkal ékes, eddig ismeretlen emlékeknek, a barokk művészetet tárgyaló fejezetben találja meg az olvasó. E fejezet az újabb összefüggések megvilágításával és sejtetésével, eddigelé homályban rejtőző mesterek és műveik biztos levéltári adatok alapján való megállapításaival az érdeklődést a legmagasabbra fokozza. A magyar barokk megértéséhez, méltatásához és kutatásához az eddigi irodalom összesen nem tett annyit, mint ez a szintézis, amely az anyaggyűjtés munkájának jelentékeny részét is kénytelen volt vállalni. Mindehhez járul Heklernek színes, fordulatós témákhoz, tárgyakhoz simuló s a felkeltett érdeklődést teljes mértékben kielégítő szuggesztív stílusa is, melyet már előző kötetében is megismert az olvasó. A „Magyar

Könyvbarátok“ nagy szolgálatot tettek a magyar kultúrának e könyv kiadásával s a szép nyomdai kiállítás méltán dícséri a Királyi Magyar Egyetemi Nyomdát.

GÁBORJÁNI SZABÓ KÁLMÁN KÖNYVJEGYEI. A Magyar Exlibrisgyűjtők és Grafikabarátok Egyesülete adta ki ezt a finom hatású, szép tipografiájú, művészi tartalmú könyvet.

Gáborjáni Szabó fametszetű könyvjegyeit találjuk itt összegyűjtve e könyvben, amely kitűnő áttekintést nyújt az ő modern meglátású, értékes grafikai képességeinek.

Gáborjáni Szabó fametszettechnikájú könyvjegyei erőteljes, fekete-fehér folthatásúak. Rajzuk kevés eszközzel s biztos vonalvezetésével világít ki a fekete alaphól és érvényre juttatja a fametszet sajátos karaktereit és stílusát. Témái változatosak, bár fantáziája erősebb is lehetne. Figurális rajzai pedig sok tekintetben a szokott formalizmust mutatják.

A könyv szép kiállítása Nagy Károly és Társai Grafikai Műintézetének (Debrecen) elsőrendű munkáját dícséri. H.

AZ ORSZ. MAGY. KIR. KÉPZŐMŰVÉSZETI ISKOLA ÉVKÖNYVE, 1933—34. Szerkesztette dr. Ferenczy József főtitkár. Érdekes tájékoztatást ad ez az évkönyv a Képzőművészeti Főiskola utolsó tanítási évről, a tanárok és növendékek működéséről, a tanárok és növendékek névsoráról stb., stb. Az iskola által elért eredményeket, sajnos, nem közli illusztrációkban is, pedig ez méltán érdekelné a művészeti oktatókat.

A szép kivitelű évkönyv az Attila Nyomdában készült.

MOLNÁR C. PÁL 30 EREDETI FAMETSZETE CYRANO DE BERGERACHOZ. ROSNER KÁROLY TANULMÁNYÁVAL. (Officina könyv. Löbl Dávid és Fia nyomása.) Molnár C. Pált, a fametszőt nem kell felfedezni. Számptalan kitűnő munkával vívta ki magának a pozíciót a képzőművészet és a grafika terén. Cyrano illusztrációi csak újabb bizonyítékai művészi kvalitásainak, amelyeket az „Angyali üdvözet“, a „Magyar Legendárium“ klasszikus hatású metszetei és még sok-sok más művészi teljesítménye bizonyít.

Kitűnő művésze ő a fametsző vésőnek. A korhú hangulatok, artisztikus formák nagymestere. A fametszet karakterét elsőrendű technikai készséggel juttatja érvényre.

E pompás kiállítású könyv, melynek szövegrészében Rosner Károly, a kitűnő grafikai szakíró nagy szakértelemmel megírt tanulmánya méltó kíséretet ad e fekete-fehér színpóniának. Nagy örömet fog szerezni ez a könyv a magyar képzőművészet barátainak. H. L.

SZEGEDI KIS KALENDÁRIUM 1935. Kiadja a Szegedi Fiatalok Művészeti Kollégiuma, Szeged. Hatodízben jelenik meg ez a kedves kis könyvecske. Az eddigi megjeleneteket is örömmel lapozgattuk s szeretettel fogadjuk ezt is. A szegedi fiatal művészek és írók szeretetteljes és lelkes munkájának eredménye ez az artisztikus megjelenésű kis naptár,

amelyben Balla Péter gyűjtötte össze a bukovinai csángó népdalok legszebbjeinek szövegét és kótáját s Buday György, a kitűnő grafikus illusztrálta őket.

Kedvesek és meghatóak ezek a dalok s Buday György nagy szeretettel, ízléssel és művészi kézzel illusztrálta azokat. Buday művészi képességeit régebbi munkáiból jól ismerjük s úgy hisszük, mindenki, aki kezébe veszi ezt a szép kiállítású naptárt, örömet fogja lelmi benne. H.

ARÖGZÍTETT ADÓ FELMONDÁSÁRÓL és az új adóbevallásról szól dr. Vargha László jog- és államtudor, hites könyvszakértő, az Adó és Könyvvitel főszerkesztőjének „Hogyan kell az adóbevallást elkészíteni“ című könyve. Ára 1.50 pengő. Megrendelhető: Budapest, IX. Ferenc körút 37., az Adó és Könyvvitel kiadóhivatalában.

• KIÁLLÍTÁSOK •

TÁRSULATUNK IPARMŰVÉSZETI ÉS HÁZI-IPARI KARÁCSONYI VÁSÁRA, mely 1934 december 4-én nyílt meg és 1935 január 6-án zárult, kitűnő erkölcsi és — a mai nehéz időket, súlyos viszonyokat tekintve — igen szép és kielégítő anyagi eredménnyel is zárult. A tavalyihoz képest a forgalom mintegy 40 százalékkal emelkedett, társulatunk nagyszabású propagatív működése és a kiállított anyag elsőrendű volta következtében. A beküldött kiállítási anyagot háromszor kellett utánaapótolni, oly nagy keletnek örvendett.

1934 december 4-én délután 6 órakor nyitotta meg ünnepélyes keretek között a kiállítást a M. Kir. Technológiai és Anyagvizsgáló Intézet kiállítási termeiben dr. Fabinyi Tihamér kereskedelemügyi miniszter képviselőjében dr. báró Kruchina Károly miniszteri tanácsos, akit a társulat választmányja élén az elnökség fogadott. Ligeti Miklós szobrászművész, társulatunk alelnöke üdvözölte a miniszter képviselőjét s üdvözlő szavaival a magyar munka, a magyar feltámadás és élni akarás nagy gondolatát hirdette. Dr. báró Kruchina Károly válaszában nagy örömeinek adott kifejezést a magyar iparművészek és háziiparosok kiváló teljesítményeinek eme pompás bemutatója felett s elismerő szavakkal méltatta a társulatnak a magyar iparművészet és háziipar érdekében kifejtett nagy és önzetlen munkásságát, majd nagy élvezettel szemlélte meg a vásárt. A megjelent előkelőségek között ifj. dr. báró Wlassics Gyula kultuszminiszteri államtitkárt említjük meg, aki szintén a legnagyobb elragadtatással nyilatkozott a társulat karácsonyi vásáráról.

A művészi s egyszerűségében mégis kitűnően ható installációt Csavlek András iparművész tervezte, aki a kiállítás rendezőivel, Lakatos Arthúr kiállítási bizottsági elnökkel s a bizottság előadójával, Urbányi Vilmossal együtt szeretettel végezte a rendezés nehéz munkáját.

Igen érdekes és kedves részei voltak az installációnak azok a dekoratív festmények, amelyeket Basilides Barna és Fáy Aladár festő-